

سعید مهذب ترابی، مدیرعامل شرکت مهندسی
قدس نیرو
اردیبهشت ۱۴۰۱

بیست و ششمین کنفرانس شبکه‌های توزیع برق در تاریخ ۲۱ اردیبهشت‌ماه سال جاری و به مدت دو روز به صورت مجازی و به همت انجمن علمی مهندسين برق و الکترونیک ایران برگزار می‌گردد. مطابق روال سال‌های قبل، در این کنفرانس علمی، پژوهشی، آخرین تجارب و یافته‌های علمی بخش توزیع برق به اشتراک گذاشته می‌شود. کنفرانس فوق بعد از دوران خاص کرونایی چند سال اخیر و در شرایطی برگزار می‌گردد که طی دو سال گذشته، صنعت برق با پدیده خاموشی‌های برق و تبعات ناشی از آن در سطح کشور مواجه بوده است. هرچند که نوک پیکان علل بروز خاموشی‌ها به بخش تولید برق اشاره می‌کند ولی محدودیت‌های ناشی از عدم سرمایه‌گذاری‌های متناسب در کل زنجیره صنعت برق، تأثیر مخرب خود را داشته است و بخش توزیع برق نیز از آن به شدت متأثر شده است.

صنعت توزیع برق با بیش از ۸۵۰ هزار کیلومتر شبکه توزیع و ۸۰۰ هزار ترانسفورماتور توزیع و بیش از ۳۸ میلیون مشترک، به نوعی صنعتی ثروتمند و متمول حساب می‌گردد، و به نحوی که دارایی آن با قیمت روز و تجدید ارزیابی شده حدود ۵۰۰۰۰۰ میلیارد تومان می‌شود و این بخش متمول، حکایت آدم سرمایه‌داری است که به نون شبش هم محتاج است. بخش توزیع برق پراکنده‌ترین، در دسترس‌ترین، اجتماعی‌ترین، اقتصادی‌ترین و حتی سیاسی‌ترین بخش خدماتی کشور می‌باشد که تقریباً همه پارامترهای توسعه کشور به آن بستگی دارد بخشی که هر چشمک آن، نه تنها دلربایی نمی‌کند بلکه کار طرفین را به خسارت و دعوی می‌کشاند.

با توجه به خصوصیات فوق، مالکیت و مدیریت بر بخش توزیع برق علاقه‌مندانی نیز دارد، تا جائیکه شهرداری‌ها نیز خواهان پرو پاقصر آن شده‌اند، ولی وزارت نیرو به نوعی با این خواستگار سمج مخالف است و علاقمند است که به مالکیت و مدیریت خود در این موجود بدسیما و خوش خدمت ادامه دهد. متأسفانه طی چند سال اخیر با رشد تورم و تبعات تحریم‌ها، صنعت توزیع برق نیز با پدیده کاهش سرمایه‌گذاری کمی در زیر ساخت‌های خود مواجه بوده است، به نحوی که علی‌رغم ثابت بودن رقم حدود ۵۰۰۰ میلیارد تومانی سرمایه‌گذاری سالانه، به علت افزایش چند برابری هزینه‌ها، حجم تاسیسات سرمایه‌گذاری شده کمتر از ۵۰ درصد شده است و در صورت ادامه وضعیت موجود، از نگاه مشترک با حبس شبکه توزیع نیز مواجه خواهیم بود.

با توجه به محدودیت‌ها و شرایط خاص حاکم بر صنعت توزیع برق، نیاز به بازتعریف دقیق وظایف و مسئولیت‌ها بخش توزیع در چهار محور مرتبط به هم: مدیریت، مالکیت، ساختار و مقررات به منظور ارائه خدمت بهتر و مناسب‌تر و با قیمتی منطقی و قابل رقابت به مشتریان با لحاظ راهبردهای زیر:

۱. تفکیک واقعی سیمداری از بازرگانی در بخش توزیع برق.
۲. سرمایه‌پذیر شدن بخش توزیع با ایجاد انگیزش در بخش خصوصی.
۳. وظایف حاکمیتی وزارت نیرو با قالب عدم دخالت واقعی تعریف قانونی شود.
۴. ایجاد بستر لازم برای مشتریان جهت حق انتخاب.

نکته اصلی و طلایی تحقق راهبردهای فوق، حمایت از بخش خصوصی و ایجاد انگیزش برای آن جهت ورود مؤثر و مستمر به این بخش تأثیرگذار از صنعت برق می‌باشد. ضمناً می‌باید نقشه راه غلتان و انعطاف‌پذیر این شرکت‌ها نیز تهیه و مورد عمل قرار می‌گیرد. در این نقشه راه، برنامه زمانبندی و مدل جداسازی مدیریت از مالکیت، تفکیک سیمداری از بازرگانی، بسترسازی برای امکان برون‌سپاری فعالیت‌ها و خصوصی‌سازی، کوچک‌سازی و مدل اقتصادی اداره توزیع برق و چگونگی مشارکت‌دهی بخش خصوصی تعریف گردد. ضمناً به نظر می‌رسد با توجه به تفاوت‌های فاحش درآمدی هزینه‌ای و متغیرهای تأثیرگذار بر آنها، از قبیل ترکیب در آمدی بخش‌های مختلف مصرف، تلفات، قدمت شبکه‌ها، روند توسعه، ترکیب نیروی انسانی، شرایط فنی بالادستی و حتی سطح انتظارات و توقعات جامعه و ذینفعان مرتبط، می‌باید در فاز اول، یا به صورت بلوکی کشوری و یا در قالب بلوک‌های منطقه‌ای و تا حدودی همسان شده، فرآیند واگذاری مدیریت اجرایی آن صورت می‌پذیرد (مشابه کشور آلمان) و در هر صورت برای اداره و مدیریت متوازن بخش توزیع، یک شرکت مدیریت و مهندسی توزیع به صورت سهامی (با ساختاری وظیفه‌ای و مشارکتی مشابه شرکت بورس انرژی) تشکیل و وظایف بنگاهداری بخش توزیع برق را با طی فرآیندها متناسب و فقط در قالب یک رگلاتور و با نقش حاکمیتی به عهده بگیرد.

با تشکر از برگزار کنندگان بیست و ششمین کنفرانس توزیع، باید بدون تعارف اذعان کرد که خوشبختانه اراده، تخصص و علاقه‌مندی لازم برای توسعه متوازن بخش توزیع وجود دارد که امیدواریم با مدیریت بروز، هوشمندانه و آینده‌نگر و سرمایه‌گذاری متناسب و تخصیص نقدینگی لازم، بخش تأثیرگذار صنعت توزیع برق، دچار حبس نفس و سکنه ناشی از آمبولی تصمیمات هیجانی نشود که قطعاً راهبرد اصلی و نسخه نهائی اداره مطلوب بخش توزیع استفاده از ظرفیت‌های بخش خصوصی است.